

ETU Nautatautiryhmä 14.1.2010

Laatija: Ell Mari Utriainen/Laadukas Tuotantoketju -hanke

G TERNIMAITO

Vasikan ternimaidon saanti

1. Vasikan ensimmäisen juoman pitää olla hyvänlaatuinen ternimaito. Siitä vasikka saa ensimmäiset vasta-aineensa tilan taudinaiheuttajia vastaan. Jos vasikan ensimmäinen juoma on jotain muuta kuin ternimaitoa, vasta-aineet jäävät saamatta.
2. Vasikan tulee saada ensimmäinen ternimaitoannoksensa, 1,5-2 litraa ternimaitoa, neljän tunnin sisällä syntymästä. Tavoitteena on, että vasikan ensimmäisen maitoannoksen saannista huolehditaan välittömästi sen synnyttyä.
3. Kaikkiaan ensimmäisen vuorokauden aikana vasikan pitäisi juoda ternimaitoa vähintään 10 - 15 % painostaan (40 kg painava vasikka 4-6 litraa). Vasta-aineet imeytyvät parhaiten vasikan ensimmäisten elintuntien aikana, ja vuorokauden kuluttua vasta-aineita ei enää imeydy suolistosta lainkaan. Tämän jälkeen saadut vasta-aineet toimivat kuitenkin paikallisesti suolessa.
4. Parhaiten vasta-aineet imeytyvät vasikan saadessa imeä ternimaidon. Jos vasikka ei ime, tarvittaessa maidon voi antaa myös varovasti (niin, ettei maito mene henkitorveen) juottolaitteella tai eläinlääkäriin avustuksella letkuttamalla..
5. Joissakin tartunnallisissa ripuleissa (rotavirus, coronavirus, ETEC) suositellaan pidennettyä ternimaitojuottoa. Maidon tai juomarehun seassa tai sen lisänä juotetaan vasikalle ensimmäisen lypsyn ternimaitoa muutama desilitra päivittäin. Rokotetuista emistä voidaan ottaa talteen myös toisen lypsykerran maito.

Hyvä ternimaito

1. Riittävästi vasta-aineita sisältävää ternimaitoa saadaan vain, jos maito on lypsetty tai vasikka on sen imenyt muutaman tunnin sisällä poikimisesta, koska vasta-aineiden määrä ternimaidossa vähenee jo puolella vuorokaudessa merkittävästi. Jos emä on valuttanut maitoa runsaasti ennen ensimmäistä lypsyä tai jos sitä on lypsetty ennen poikimista, maidon vasta-ainepitoisuus on liian alhainen.
2. Suomessa ei ole tällä hetkellä saatavana vasikalle sopivia ternimaidon korvikkeita. Mikään ei korvaa omasta karjasta saatua ternimaitoa.
3. Vasta-aineet muodostuvat ternimaitoon lehmän ummessaollessa. Riittävä ummessaoloaika on vähintään 6 viikkoa. Ummessaoloaika vaikuttaa myös ternimaidon määrään. Ummessaoloajan pidentäminen lisää ternimaidon määrää.
4. Emän kunto ja terveys vaikuttavat vasta-aineiden muodostumiseen. Terveydentilaltaan heikon emän maidossa on vähemmän vasta-aineita kuin

ETU Nautatautiryhmä 14.1.2010

Laatija: Ell Mari Utriainen/Laadukas Tuotantoketju -hanke

- terveen. Oireilevasta utaretulehduksesta kärsivän emän ternimaito ei ole kelvollista vasikalle.
5. Jos emä on ollut karjassa alle kuukauden, se ei ole ehtinyt tuottaa ternimaitoon tilan mikrobikantaa vastaan vasta-aineita. Tällöin kannattaa juottaa vasikalle tilan oman lehmän ternimaitoa.
 6. Jos mahdollista, varmistetaan ternimaidon riittävä vasta-ainepitoisuus mittaamalla kolostrometrillä. Riittävästi vasta-aineita sisältävässä ternimaidossa on vasta-aineita yli 50g/l.
 7. Siltä varalta, että hyvää ternimaitoa ei emältä saada, olisi joka tilalla oltava ternimaitopankki. Ternimaitopankkiin säilötään ensimmäisen lypsykerran maitoa esimerkiksi 500 ml annoksina.
 8. Ternimaidon talteenotossa utareen ja maidon käsittelyssä käytettävien välineiden puhtauteen tulee kiinnittää erityistä huomioita tartuntojen ehkäisemiseksi ja maidon vasta-aineiden säilymisen varmistamiseksi.
 9. Ternimaito tulee jäähdyttää välittömästi lypsyn jälkeen. Ilman säilöntäaineita sitä voidaan säilyttää jääkaappilämpötilassa (4 C) noin vuorokauden ajan ja pakastimessa (-20C) enintään vuoden. Sulattaminen tapahtuu esimerkiksi lämminvesihauteessa tai mikroaaltouunissa alhaisella teholla niin, ettei maidon lämpötila nouse yli 50C.
 10. Ternimaidon talteenottoon käytettävä tarpeisto kannattaa pitää helposti saatavilla, ja suunnitella maidon talteenotto järjestelmällisesti, jotta ternimaitoa on aina riittävästi saatavilla. Joissakin tartunnallisissa ripuleissa suositellaan pidennettyä ternimaitojuottoa usean viikon ajan. Erityisesti tällaisen ongelman kyseessä ollessa, järjestelmällinen toiminta ternimaidon säilönnässä helpottaa ohjeen toteuttamista.